

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

20 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

TOMA Nadejda
CATAN Liliana
DIACONU Iurie
GUZUN Ion
BOICO Victor

a judecat, fără participarea părților, recursurile ordinare declarate, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 25 ianuarie 2022, de către procurorul Procuraturii de circumscripție Chișinău, Sâli Radu și de către inculpatul

Cotelea Oleg XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 09.11.2020 – 19.08.2021;

Instanța de apel: 13.09.2021 – 25.01.2022;

Instanța de recurs: 06.05.2022 – 20.06.2022.

Asupra recursurilor ordinare declarate, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni, sediul Central, din 19 august 2021, Cotelea Oleg a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza:

- art. 187 alin. (1) Cod penal la amendă în mărime de 700 (șapte sute) unități convenționale ce constituie 35000 lei;

- art. 287 alin. (3) Cod penal la închisoare pe un termen de 3 (trei) ani, în penitenciar de tip semiînchis.

Conform art. 84 alin. (3) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, lui Cotelea Oleg i-a fost stabilită pedeapsa definitivă închisoare pe termen de 3 (trei) ani, în penitenciar de tip semiînchis, și amendă în mărime de 700 (șapte sute) unități convenționale, ce constituie 35000 lei, explicându-i-se prevederile art. 64 alin. (3)¹ Cod penal.

În baza art. 90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei cu închisoare pe un termen de probă de 3 (trei) ani, obligându-l pe Cotelea Oleg ca în termenul stabilit, să nu săvârșească alte infracțiuni și să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului de probațiune din raza teritorială a domiciliului acestuia, să participe la un program special de tratament sau de consiliere în vederea reducerii comportamentului violent, să participe la programe probaționale.

S-a dispus încasarea din contul lui Cotelea Oleg în beneficiul statului suma de 448 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive, dispunându-se nimicirea acestora.

2. Prima instanță prin sentință a constatat că, Cotelea Oleg la 23 aprilie 2020, în jurul orei 23:50, aflându-se într-un loc public, pe o stradă din XXXXX, în imediata apropiere de casa de locuit a lui Antir Dan, fiind la volanul automobilului personal, văzându-l pe Bursacovschi Igor, locuitor al aceluiași sat, cu care se afla în relații ostile urmare a unor conflicte anterioare, a oprit și coborât din vehicul luând în mână o rangă din metal destinată pentru scoaterea cuielor și acționând din intenții huliganice directe, în prezența mai multor persoane, încălcând grosolan ordinea publică și exprimând o vădită lipsă de respect față de societate, desconsiderând normele etice generale acceptate, printr-un cinism și obrăznicie deosebită, din motiv de răzbunare s-a apropiat de Bursacovschi Igor, fără a spune nimic i-a aplicat două lovituri cu ranga din metal în regiunea capului, una în partea stângă și alta în regiunea occipitală, de la care Bursacovschi Igor a căzut jos și în timp ce se afla la sol, Cotelea Oleg punând genunchii peste ultimul, a încercat să-l lovească și cu pumnii în regiunea feței însă a fost împins într-o parte de acesta împiedicându-l să-și continue acțiunile huliganice.

Tot Cotelea Oleg, la 23 aprilie 2020, în jurul orei 23:50, aflându-se pe o stradă din XXXXX, în imediata apropiere de casa de locuit a lui Antir Dan, urmărind scopul sustragerii bunurilor, manifestând intenție directă și conștientizând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, acționând în mod deschis, a sustras telefonul mobil de model Redmi 8 Sapphire Blue, SN:25673/09XB04687 din mână lui Bursacovschi Igor, drept urmare cu bunul sustras, s-a urcat în automobilul personal și a părăsit locul comiterii infracțiunii, cauzându-i-i astfel lui Bursacovschi Igor, un prejudiciu material în sumă de 3000 lei.

Aceste acțiuni ale lui Cotelea Oleg au fost încadrate de prima instanță în baza art. 187 alin. (1) Cod penal – *jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane* și în baza art. 287 alin.(3) Cod penal – *huliganismul agravant, adică acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanei, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism sau obrăznicie deosebită, acțiuni săvârșite cu aplicarea obiectelor pentru vătămarea sănătății.*

3. Apel a declarat avocatul Zagaiciuc Victor, în numele inculpatului Cotelea Oleg, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, Cotelea Oleg să fie achitat pe ambele capete de acuzare pe motiv că în acțiunile acestuia lipsesc elementele constitutive ale componenței de infracțiune.

În motivarea apelului s-a invocat că vinovăția lui Cotelea Oleg nu a fost demonstrată prin de probe pertinente și utile, iar învinuirile aduse acestuia sunt neîntemeiate.

Astfel, prima instanță a pus la baza concluziei de condamnare declarațiile părții vătămate Bursacovschi Igor, martorilor Mișcov Nadejda, Antir Nicolae, Antir Dan, Fiștoc Sergiu, Eni Ecaterina, procesele-verbale de confruntare precum și raportul de expertiză judiciară din 29.06.2020, fără a ține cont de faptul că prin hotărârea Judecătoriei Strășeni din 27 mai 2020, Bursacovschii Igor a fost recunoscut vinovat în baza art. 354 Cod contravențional și sancționat cu arest contravențional pe un termen de 10 zile, iar Cotelea Oleg a fost recunoscut în calitate de victimă.

Așadar, pentru incidentul care s-a petrecut în seara zilei de 23 aprilie 2020, deja există o hotărâre definitivă și irevocabilă.

Totodată, martorii Antir Nicolae, Antir Dan și Mișcov Nadejda au făcut declarații care se contrazic, instanța urmând a le aprecia critic.

Cu referire la capătul de acuzare adus în baza art. 187 alin. (1) Cod penal, apelantul a menționat că martorului Fliștoc Sergiu a declarat că el este proprietarul telefonului mobil de model Xiaomi Redmi.

Astfel, proprietar al telefonului este Fliștoc Sergiu, care nu a sesizat organele de drept despre o eventuală sustragere a acestuia.

Drept urmare, solicită casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Cotelea Oleg să fie achitat pe ambele capete de acuzare, pe motiv că faptele lui nu întrunesc elementele infracțiunilor incriminate.

3.1. Apel suplimentar a declarat inculpatul Cotelea Oleg prin care a solicitat casarea sentinței, rejucarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie achitat pe ambele capete de acuzare, pe motiv că în acțiunile sale lipsesc elementele constitutive ale componenței de infracțiune, invocând argumente similare apelului declarat de avocatul Zagaiciuc Victor. Suplimentar arătând declarațiile martorului Mișcov Nadejda, însă acestea nu corespund realității și sunt divergente.

Telefonul mobil nu l-a sustras și nici nu a avut intenție sau scop de a comite infracțiunea de jaf, doar s-a apărat pentru a se salva de acțiunile infracționale ale lui Bursacovschii Igor.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 25 ianuarie 2022 a fost admis din alte motive, inclusiv din oficiu conform art. 409 Cod de procedură penală, apelul, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care a fost încetat procesul penal intentat în baza art. 287 alin. (3) Cod penal pe motiv că fapta constituie contravenție.

Cotelea Oleg a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 78 alin. (1) Cod penal și încetat procesul contravențional în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere contravențională.

Lui Cotelea Oleg, recunoscut vinovat în baza art. 187 Cod alin. (1) penal, i-a fost stabilită pedeapsă cu amendă în mărime de 700 unități convenționale, echivalentul a 35000 lei, în beneficiul statului.

Au fost mențin celelalte dispoziții ale sentinței.

4.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a constatat că:

Cotelea Oleg la 23 aprilie 2020, în jurul orei 23:50, aflându-se într-un loc public, pe o stradă din XXXXX, în imediata apropiere de casa de locuit a lui Antir Dan, fiind la volanul automobilului personal, văzându-l pe Bursacovschi Igor, locuitor al aceleiași sat, cu care se afla în relații ostile urmare a unor conflicte anterioare, a oprit și coborât din vehicul luând în mână o rangă din metal destinată pentru scoaterea cuielor și acționând din intenții huliganice directe, în prezența mai multor persoane, încălcând grosolan ordinea publică și exprimând o vădită lipsă de respect față de societate, desconsiderând normele etice generale acceptate, printr-un cinism și obrăznicie deosebită, din motiv de răzbunare s-a apropiat de Bursacovschi Igor, fără a spune nimic i-a aplicat două lovituri cu ranga din metal în regiunea capului, una în partea stângă și alta în regiunea occipitală, de la care Bursacovschi Igor a căzut jos și în timp ce se afla la sol, Cotelea Oleg punând genunchii peste ultimul, a încercat să-l lovească și cu

pumnii în regiunea feței însă a fost împins într-o parte de acesta împiedicându-l să-și continue acțiunile huliganice.

Aceste acțiuni ale lui Cotelea Oleg instanța de apel le-a încadrat în baza art. 78 alin. (1) Cod contravențional – *vătămarea integrității corporale, adică, maltratarea sau alte acțiuni violente care au cauzat vătămare neînsemnată a integrității corporale.*

Tot Cotelea Oleg, la 23 aprilie 2020, în jurul orei 23:50, aflându-se pe o stradă din XXXXX, în imediata apropiere de casa de locuit a lui Antir Dan, urmărind scopul sustragerii bunurilor, manifestând intenție directă și conștientizând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, acționând în mod deschis, a sustras telefonul mobil de model „Redmi 8 Sapphire Blue, SN:25673/09XB04687” din mâna lui Bursacovschi Igor, drept urmare cu bunul sustras, s-a urcat în automobilul personal și a părăsit locul comiterii infracțiunii, cauzându-i astfel lui Bursacovschi Igor, un prejudiciu material în sumă de 3000 lei.

Aceste acțiuni ale lui Cotelea Oleg instanța de apel le-a încadrat în baza art. 187 alin. (1) Cod penal – *jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane.*

Instanța de apel a considerat că vinovăția lui Cotelea Oleg în comiterea faptei prevăzute de art. 78 alin. (1) Cod Contravențional a fost probată prin probele cercetate în ședința instanței de apel și anume: *declarațiile părții vătămate Bursacovschi Igor, martorilor Mișcov Nadejda, Antir Nicolae, Antir Dan, Fiștoc Sergiu, Eni Ecaterina, procesul-verbal privind efectuarea cercetării la fața locului, procesele-verbale privind efectuarea confruntărilor, procesele-verbale privind examinarea informației și a documentelor, raportul de constatare nr. 202031P0112 și raportul de expertiză judiciară medico-legală nr. 202031D091.*

Reieșind din datele obținute din probele enunțate supra, instanța de apel a concluzionat că argumentele invocate în susținerea nevinovăției nu și-au găsit confirmare, fiind neîntemeiate și purtând un caracter declarativ.

Nerecunoașterea vinei a fost apreciată ca o metodă de apărare și un drept de a nu se auto incrimina garantat de art. 66 Cod de procedură penală și art. 6 CoEDO, or persoana care pe parcursul procesului penal are calitatea procesuală de inculpat nu poate fi urmărit pentru depunerea declarațiilor false sau refuzul de a face declarații și nu poate fi calificată ca circumstanță agravantă la stabilirea pedepsei penale.

Versiunea că există deja o hotărâre irevocabilă pe caz, a fost respinsă, or, potrivit hotărârii Judecătoriei Strășeni din 27 mai 2020 Bursacovschi Igor a fost sancționat în temeiul art. 354 Cod contravențional, pentru faptul că, el la 24 aprilie 2020, ora 17:30, a încălcat ordinea publică, manifestând un comportament agresiv, vorbind cu un ton al vocii ridicat, gesticulând, a tulburat ordinea și liniștea persoanei, ceea ce denotă că sunt două cauze distincte.

Tot aici, instanța de apel a indicat că prima instanță a examinat formal învinuirea adusă în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, neclarificând circumstanțele relevante justei soluționări, deoarece lui Bursacovschi Igor i-au fost cauzate vătămări corporale neînsemnate, acțiuni ce cad sub incidența art. 78 alin. (1) Cod contravențional.

Totodată, a fost dispusă încetarea procesului contravențional în privința lui Cotelea Oleg, pe motivul intervenirii termenului de prescripție de tragere la răspunderea contravențională, contravenția fiind săvârșită la 23 aprilie 2020, iar conform art. 30 alin. (2) Codul Contravențional termenul de prescripție de tragere la răspunderea contravențională este de 1 an.

Referitor la învinuirea adusă în baza art.187 alin. (1) Cod penal, instanța de apel a constatat că aceasta și-a găsit confirmare prin probele cercetate în ședința instanței de apel și anume: *declarațiile părții vătămate Bursacovschi Igor, martorilor Mișcov Nadejda, Antir Nicolae, Antir Dan, Fiștoc Sergiu, Eni Ecaterina, procesul-verbal privind efectuarea cercetării la fața locului, procesele-verbale privind efectuarea confruntărilor, procesele-verbale privind examinarea informației și a documentelor, raportul de constatare nr. 202031P0112 și raportul de expertiză judiciară medico-legală nr. 202031D091.*

Instanța de apel a conchis că probele administrate de acuzare sunt veridice, pertinente, concludente și utile și coroborează în ansamblu, iar motive de a nu crede celor declarate de martori și partea vătămată, sub jurământ și avertizare de răspundere penală în baza art. 313 Cod penal, nu s-au constatat.

În continuare, s-a menționat că sub aspectul situației de „*neîntrunire a elementelor infracțiunii*”, se înțeleg acele cazuri când s-a produs condamnarea persoanei, însă acțiunile acesteia nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii respective (*persoana nu este subiect al acestei infracțiuni, lipsește latura obiectivă sau subiectivă, sau legătura causală dintre acestea*).

La caz, prima instanță, judecând cauza, a cercetat nemijlocit, sub toate aspectele probele prezentate de părți, a audiat partea vătămată, martorii acuzării cât și martorii apărării, a cercetat materialele administrate de organul de urmărire penală, pe care le-a apreciat în mod obiectiv, fiind respectate prevederile art. 314 Cod de procedură penală.

De asemenea, prima instanță s-a expus pe larg asupra argumentelor invocate de către partea apărării, aplicând legislația pertinentă speței, cu interpretarea justă a ei.

Totodată, instanța de apel a considerat oportun de a interveni în sentință, în partea stabilirii pedepsei inculpatului, or, la stabilirea categoriei și măsurii de pedeapsă, prima instanță incorect a aplicat prevederile legale, și nu a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de personalitatea celui vinovat de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării persoanei vinovate, aplicând o pedeapsă neechitabilă în raport cu fapta comisă.

Astfel, examinând personalitatea celui vinovat, instanța de apel a stabilit că, Cotelea Oleg anterior nu a fost condamnat, la locul de trai se caracterizează pozitiv, la evidența medicului psihiatru și medicului narcolog nu se află, este angajat în câmpul muncii. Circumstanțe atenuante sau agravante nu au fost stabilite.

Infracțiunea prevăzută de art. 187 alin. (1) Cod penal se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 2 la 5 ani, iar cea prevăzută de art. 287 alin. (3) Cod penal se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani.

Conform art. 16 alin. (4) Cod penal, infracțiunea comisă de către Cotelea Oleg în baza art. 187 alin. (1) Cod penal, face parte din categoria infracțiunii mai puțin grave, iar infracțiunea prevăzută de art. 287 alin. (3) Codul penal, din categoria celor grave.

Prin urmare, instanța de apel a concluzionat că, inculpatului Cotelea Oleg pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 187 Cod alin. (1) penal, urmează a-i stabili pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 700 unități convenționale ce constituie 35000 (treizeci și cinci mii) lei, în beneficiul statului, aceasta fiind echitabilă cu valorile sociale lezate.

Instanța de apel a reține și că prima instanță justificat a dispus de a încasa de la Cotelea Oleg în beneficiul statului suma de 448 (patru sute patruzeci și opt) lei, cu titlu de cheltuieli judiciare și corect a soluționat soarta corpului delict.

5. Împotriva deciziei, recurs ordinar declară procurorul Procuraturii de circumscripție Chișinău, Sâli Radu.

Recurentul indică că, judecând cauza, instanța de apel, pe capătul de acuzare adus în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, a admis eroarea de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și că se impune soluția de casare totală a deciziei și menținerea hotărârii primei instanțe, apelul fiind greșit admis.

În susținerea celor invocate, se motivează că instanța de apel eronat a apreciat materialul probator administrat și greșit a concluzionat că în acțiunile lui Cotelea Oleg se întrunesc elementele constitutive ale contravenției administrative prevăzute de art. 78 Cod contravențional, lăsând fără apreciere faptul că vătămrile corporale neînsemnate i-au fost cauzate părții vătămate prin aplicarea loviturii cu o rangă metalică de către inculpat, stare de fapt ce rezultă din declarațiile lui Bursacovschi Igor, Mișcov Nadejda și Antir Dan și Nicolae, Eni Ecaterina făcute sub jurământ și avertizare de răspundere penală în baza art. 312-313 Cod penal cât și raportul de expertiză.

5.1. Recurs ordinar declară și inculpatul Cotelea Oleg, care arătând la prezența erorilor de drept prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 12), 13) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri de achitare pe ambele capete de acuzare sau de aplicare a Legii cu privire la amnistia în legătură cu aniversarea a XXX de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

În motivarea recursului ordinar titularul invocă temeuri similare apelului, precizând că decizia instanței de apel nu este motivată, că a fost lipsit de dreptul la apărare și că instanța de apel nu a soluționat apelul suplimentar.

6. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele cauzei, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată (*art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală*).

Din raportarea jurisprudenței naționale la cea a CtEDO rezultă că în cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile ce urmează să le soluționeze instanța de apel, hotărârea acesteia urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, or eroarea de drept admisă în cadrul unei proceduri precedente, afectează echitatea procedurii și instanțele de recurs sunt obligate de a rectifica eroarea de procedură admisă de instanțele ierarhic inferioare, în caz contrar, art. 6 CoEDO este încălcat (hotărârea CtEDO *Leoni versus Italia*).

Reieșind din temeiurile de drept ale recursurilor ordinare declarate, se reține că titularii invocă incidența cazurilor de casare prevăzute la pct. 6), 8), 12) și 13) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală potrivit cărora *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, nu au fost întrunite elementele infracțiunii, faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită și a intervenit o lege penală mai favorabilă condamnatului.*

Verificând și analizând decizia instanței de apel, raportat la criticele recurenților, Colegiul reține că:

a) instanța de apel nu a soluționat fondul apelului suplimentar declarat de către inculpat.

În conformitate cu cerințele art. 415 Cod de procedură penală, în cazul în care în aceeași cauză au fost declarate mai multe apeluri, fiecare dintre acestea trebuie să primească o rezolvare proprie.

Statuând asupra principiului respectării normelor de drept menționate, Colegiul constată că instanța de apel la adoptarea soluției expuse pe larg în pct. 4.1. al prezentei decizii, nu a respectat întocmai prevederile legale enunțate supra.

În acest context, se menționează că potrivit materialelor dosarului instanța de apel a fost sesizată cu doua apeluri: la 23 august 2021 de către avocatul Zagaiciuc Victor, în numele inculpatului Cotelea Oleg inculpat (f.d. 236-237, vol. I) și la 17 ianuarie 2022 de către inculpatul Cotelea Oleg (f.d. 19-25, vol. II).

Din procesul-verbal al ședinței de judecată, *a cărui conținut nu a fost obiectat în conformitate cu prevederile art. 335 alin. (6) Cod de procedură penală*, rezultă că apelul suplimentar declarat de către inculpat nu a fost obiect de examinare în instanța de apel, or nici o parte nu s-a expus asupra apelului suplimentar (f.d. 31-38, vol. II).

Totodată, analizând partea introductivă și descriptivă a hotărârii recurate se constată că instanța de apel a judecat doar *„apelul avocatului Zagaiciuc Victor, în numele inculpatului Cotelea Oleg”* și potrivit părții dispozitive, doar asupra acestuia a enunțat soluția de *„Admite...”* (f.d. 35-60, vol. II).

Așadar, se statuează că instanța de apel nu a judecat apelul suplimentar declarat de inculpat și a omis să-l soluționeze, ceea ce echivalează cu nesoluționarea fondului apelului.

b) instanța de apel a adus atingere dreptului la apărare.

Art. 413 alin. (1) Cod de procedură penală stipulează că, *la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță, cu excepțiile prevăzute în partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1*, iar art. 361 Cod de procedură penală indică că *președintele ședinței de judecată anunță numele și prenumele apărătorului și constată dacă inculpatul acceptă asistența juridică a acestui apărător, renunță la el cu schimbarea lui sau singur își va exercita apărarea. Dacă inculpatul formulează vreo cerere, instanța o soluționează conform prevederilor art. 69-71. Președintele ședinței de judecată verifică, totodată, dacă nu sînt circumstanțe care fac imposibilă participarea apărătorului la procesul penal conform prevederilor art. 72.*

Potrivit materialelor cauzei penale inculpatul a fost apărat de către avocatul ales Zagaiciuc Victor, ultimul fiind unul din apelanți și că acesta a fost citat cu aviz (f.d. 5, 8, vol. II).

Din procesul-verbal al ședinței de judecată, *a cărui conținut nu a fost obiectat în conformitate cu prevederile art. 335 alin. (6) Cod de procedură penală*, rezultă că instanța de apel nu a verificat dacă inculpatul a renunțat la serviciile avocatului ales și dacă este de acord ca drepturile și interesele să-i fie apărate de către avocatul Oancea Aureliu, intervenit în proces în temeiul art. 70 Cod de procedură penală (f.d. 16, vol. II).

Mai mult, instanța de apel nu a pus în discuției posibilitatea examinării cauzei în lipsa avocatului-apelant (f.d. 31-32, vol. II), prin ce au fost încălcate prevederile art. 362 Cod de procedură penală potrivit cărora *în caz de neprezentare a uneia din părți la ședința de judecată, instanța, ascultînd opiniile părților prezente asupra acestei*

chestiuni, decide în modul prevăzut de dispozițiile respective ale capitolului I din prezentul titlu.

Prin urmare, instanța de apel nu era în drept de a examina cauza penală în ordine de apel, în situația în care nu a soluționat chestiunile cu privire la participarea apărătorului (care este și apelant) și la judecarea cauzei în lipsa acestuia.

c) în instanța de apel a fost viciată procedura de judecare a apelului.

În conformitate cu prevederile art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, *instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate în ședința instanței de apel.*

La acest capitol, Colegiul menționează că inculpatul a prezentat noi probe (f.d. 26-28, vol. II), care potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată au fost anexate la materialele cauzei (f.d. 32, vol. II) și care au fost lăsate fără apreciere de către instanța de apel, or acesta nu se regăsește în textul deciziei recurate.

Totodată, din lecturarea textului suplimentar cât și din procesul-verbal al ședinței de judecată rezultă că inculpatul a solicitat reaudierea martorilor și a părții vătămate, cu toate acestea instanța de apel a respins doar cererea cu privire la reaudierea martorilor, indicând că aceștia au fost audiați într-un proces contradictoriu (f.d. 33, vol. II), fără a se expune și asupra reaudierii părții vătămate care putea fi citat, inclusiv prin intermediul telefonului mobil, or la f.d. 6, vol. II este anexată cererea lui Burcovschi Igor în care este indicat numărul de mobil.

Așadar, procedura de judecare a apelului a fost viciată, cu atât mai mult că potrivit jurisprudenței CtEDO, în cazul în care declarațiile persoanelor care au fost audiate în primă instanță se contestă de către părți, la solicitarea acestora, persoanele care le-au depus urmează să fie audiate în instanța de apel conform regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță (*hotărârea Ekbatani versus Suedia*).

d) instanța de apel nu a făcut o coroborare între probele administrate, nefiind acordată deplină eficiență prevederilor legale transpuse în dispoziția art. 101 Cod de procedură penală, potrivit căreia *fiecare probă administrată de părți trebuie să fie verificată și apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și că nici o probă nu are o valoare dinainte stabilită pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată.*

În sensul celor constatate, Colegiul, reținând prevederile art. art. 100 alin. (4), 101 alin. (1)-(4) Cod de procedură penală, evidențiază că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor și ea poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de normele de procedură penală și se efectuează la toate fazele procesului penal.

Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor. Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera probele, dar și de a expune esența acestora și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu

confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

Astfel, instanța de recurs menționează că aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depus de către organele de urmărire penală, de instanțele judecătorești, cât și de părțile din proces, se finalizează prin soluția ce va fi dată în urma acestei activități. Mai mult, justa apreciere contribuie la elucidarea adevărului și la echitatea procedurii desfășurate pentru toate părțile la proces.

Legea stabilește că probele admisibile sunt apreciate din punct de vedere al coroborării lor, după veridicitate, relevanța, concludența și utilitatea acestora. Doar simpla enumerare a probelor, fără coroborarea lor, nu reprezintă efectuarea procesului de apreciere a probelor, în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, iar hotărârea este bazată pe presupuneri, fără a se face o analiză multilaterală și coerentă a tuturor probelor, a legăturii dintre ele.

Contrar celor relatate mai sus, la caz, instanța de apel nu a făcut o coroborare între probele administrate, ea doar le-a enumerat, fără a indica care din ele au dus la formarea concluziei de recalificare a acțiunilor inculpatului pe capătul de acuzare adus în baza art. 287 alin. (3) Cod penal.

De asemenea, Colegiul ține să consemneze că instanța de apel s-a limitat doar în a reține faptul că „*Colegiul penal consideră că vina lui în comiterea faptei prevăzute de art. 78 alin. (1) Cod Contravențional și art. 187 alin. (1) Cod penal se probează, cu certitudine, prin următoarea sistemă de probe analizate și apreciate de instanța de apel prin prisma prevederilor art. 101 CPP, cum ar fi...*” și nu a efectuat o analiză amplă, din punct de vedere al relevanței, concludenței, utilității și veridicității fiecărei probe în particular, precum și în ansamblu, prin coroborare, efectuând o analiză și motivare neconvingătoare a concluziilor, deviindu-se astfel de la cerințele prevăzute de art. 384-397 Cod de procedură penală.

e) instanța de apel nu s-a pronunțat asupra argumentelor părților.

În lumina practicii CtEDO, o hotărâre motivată, în sensul legislației naționale pertinente, precum și a jurisprudenței CtEDO, trebuie să conțină motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței la adoptarea soluției, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților în raport cu analiza probatoriului administrat în cauză (*hotărârea Fomin versus Republica Moldova*).

În acest sens se atestă că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor care l-au declarat și vizavi de problemele ce le ridică aceștia. Prin alte cuvinte, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, în decizia adoptată trebuia să expună concluzia generală pe marginea apelului, precum și temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea argumentelor invocate de apelanți prin formularea unui răspuns la fiecare argument, analizând probele și indicând expres care sunt motivele respingerii unora și aprecierii critice a altora.

În această ordine de idei, se menționează că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de către instanță, aceasta având obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor

și elementelor de proba sau cel puțin de a le aprecia (hotărârea CtEDO *Achina versus Romania*).

Verificând decizia recurată, Colegiul penal lărgit constată că, la caz, atât acuzarea cât și apărarea au indicat la un șir de erori de fapt și de drept, iar instanța de apel nu le-a analizat și prin fraze de ordin general a motivat soluția adoptată, fără a se pronunța motivat asupra argumentelor:

- acuzării că vătămarile corporale neînsemnate i-au fost cauzate părții vătămate prin aplicarea loviturii cu o rangă metalică de către inculpat, stare de fapt ce rezultă din declarațiile lui Bursacovschi Igor, Mișcov Nadejda și Antir Dan și Nicolae, Eni Ecaterina făcute sub jurământ și avertizare de răspundere penală în baza art. 312-313 Cod penal cât și raportul de expertiză;

- apărării privind erorile de drept admise în primă instanță cu privire la aprecierea probelor și în consecință să dea un răspuns clar și concis, clarificând dacă aceste argumente demonstrează sau infirmă vinovăția inculpatului Cotelea Oleg în corelație cu ansamblul de probe administrat.

Toate cele menționate supra au dus la derogarea de la prevederile art. 394 alin. (3) pct. 2) Cod de procedură penală, fapt ce a afectat în consecință procesul de soluționare corectă a chestiunilor de fapt și de drept prevăzute la art. 385 alin. (1) Cod de procedură penală.

Colegiul menționează că, deși instanțele nu sunt obligate să se expună asupra motivelor de respingere a fiecărui argument a unei părți (hotărârea *Ruiz Torija versus Spania*), acestea nu sunt scutite de obligația de a examina în modul corespunzător principalele motive invocate și de a le da un răspuns (hotărârea *Moreira Ferreira versus Portugalia*).

f) instanța de apel, la întocmirea hotărârii, nu a îndeplinit cerințele art. 394 Cod de procedură penală și nu a soluționat toate chestiunile prevăzute în art. 385 și art. 397 Cod de procedură penală.

Referitor la partea descriptivă a hotărârii de condamnare, normele procesual-penale impun condiția descrierii faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, cu indicarea: locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii.

La caz, instanța de apel, pronunțând o hotărâre de recalificare a acțiunilor inculpatului de la art. 287 alin. (3) Cod penal la art. 78 alin. (1) Cod contravențional, nu a constatat starea de fapt, ci doar a preluat cele statuate de prima instanță, reținând că „*Cotelea Oleg la 23 aprilie 2020, în jurul orei 23:50, aflându-se într-un loc public, pe o stradă din s. Onești, r. Strășeni, în imediata apropiere de casa de locuit a lui Antir Dan, fiind la volanul automobilului personal, văzându-l pe Bursacovschi Igor, locuitor al aceluiași sat, cu care se afla în relații ostile urmare a unor conflicte anterioare, a oprit și coborât din vehicul luând în mână o rangă din metal destinată pentru scoaterea cuielor și acționând din intenții huliganice directe, în prezența mai multor persoane, încălcând grosolan ordinea publică și exprimând o vădită lipsă de respect față de societate, desconsiderând normele etice generale acceptate, printr-un cinism și obrăznicie deosebită, din motiv de răzbunare s-a apropiat de Bursacovschi Igor, fără a spune nimic i-a aplicat două lovituri cu ranga din metal în regiunea capului, una în partea stângă și alta în regiunea occipitală, de la care Bursacovschi Igor a căzut jos și în timp ce se afla la sol, Cotelea Oleg punând genunchii peste ultimul, a încercat să-l lovească și cu pumnii în regiunea feței însă a fost împins într-o parte de acesta*

împiedicându-l să-și continue acțiunile huliganice.”, stare de fapt ce nu cade sub incidența prevederilor art. 78 alin. (1) Cod contravențional.

Drept urmare, instanța de apel nu s-a expus asupra chestiunilor de fapt și de drept enunțate supra și abordarea acesteia este una incorectă, ea contravenind prevederilor art. 391 și 394 Cod de procedură penală.

g) instanța de apel la adoptarea soluției nu a respectat întocmai prevederile legale, ignorând exigențele legii procesual-penale în partea motivării hotărârii și motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.

Dispozitivul hotărârii se întocmește în conformitate cu prevederile art. 395, 398 și 417 Cod de procedură penală. El este o parte esențială a hotărârii și reprezintă ceea ce instanța a adoptat și pronunțat, fiind necesar ca acesta să coreleze cu motivarea soluției, să fie concis, explicit și categoric.

Prin urmare, motivarea unei hotărâri trebuie să fie clară și precisă și să conducă în mod logic și convingător la soluția din dispozitiv, or considerentele hotărârii reprezintă explicarea soluției din dispozitiv.

De asemenea, hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Prin urmare, motivarea unei hotărâri trebuie să fie clară și precisă și să conducă în mod logic și convingător la soluția din dispozitiv, or considerentele hotărârii reprezintă explicarea soluției din dispozitiv.

Relevant este de specificat în acest context și că, hotărârea instanței de apel, trebuie să cuprindă motivele adoptării soluției date (art. 417 Cod de procedură penală).

La caz, cele relatate supra nu au fost respectate, or în partea descriptivă a deciziei se indică că *„Astfel, Colegiul penal constată că prin acțiunile sale intenționate, Cotelea Oleg a comis contravenția prevăzută la art. 78 alin. (1) Cod contravențional, ...”* (pct. 7 a deciziei recurate), *„Colegiul penal consideră că vina lui în comiterea faptei prevăzute de art. 78 alin. (1) Cod contravențional...”* (pct. 9 a deciziei recurate), *„Prin urmare faptele lui Cotelea Oleg urmează a fi încadrate în baza art. 78 alin. (1) Cod contravențional...”* (pct. 15 a deciziei recurate) și *„În lumina celor expuse procesului penal în privința lui Cotelea Oleg urmează a fi încetat pe art. 287 alin. (3) Cod penal, pe motiv că fapta constituie o contravenție prevăzută la art. 78 alin. (1) Cod contravențional.”* (pct. 16 a deciziei recurate) pe când prin dispozitivul deciziei se decide *„Se recunoaște vinovat Cotelea Oleg de comiterea contravenției prevăzute de art. 78 alin. (1) Cod penal”*.

În plus, instanța de apel, cu referire la învinuirea adusă în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, inițial, menționează că *„Astfel, concluzia instanței este una contradictorie și neargumentată din punct de vedere legal.”* (pct. 11 a deciziei recurate) și că *„Colegiul Penal a ajuns la concluzia, că instanța de fond a examinat formal cauza, nu a clarificat care circumstanțe sunt relevante pentru prezenta cauză, a adoptat o soluție neargumentată la modul convenit, în legătură cu ce o astfel de decizie nu poate fi menținută și urmează a fi casată.”* (pct. 12 a deciziei recurate) ca în final să concluzioneze că *„Colegiul constată că, prima instanță, conform prevederilor art.314 Cod de procedură penală, judecând cauza, a cercetat nemijlocit, sub toate aspectele*

*probele prezentate de părți, a audiat partea vătămată, martorii acuzării cât și martorii apărării, a cercetat materialele administrate de organul de urmărire penală, pe care le-a apreciat în mod obiectiv, ce au format convingerea instanței că vinovăția inculpatului **Gușan Pavel** (cu toate că instanța de apel a judecat apelul declarat în cauza penală a lui Cotelea Oleg) **în săvârșirea infracțiunilor imputate a fost dovedită integral.**” (pct. 38 a deciziei recurate).*

Tot în acest context, nu este clară referirea în pct. 55 și 56 a deciziei recurate la sancțiunea și categoria infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal, or în pct. 16 și 17 a deciziei recurate instanța de apel concluzionează că „... *procesului penal în privința lui Cotelea Oleg urmează a fi încetat pe art. 287 alin. (3) Cod penal, pe motiv că fapta constituie o contravenție prevăzută la art. 78 alin. (1) Cod contravențional.*” și că „*Totodată Colegiul penal consideră necesar de a dispune încetarea procesului contravențional în privința lui Cotelea Oleg, pe motivul intervenirii termenului de prescripție de tragere la răspunderea contravențională ...*”.

De asemenea, se constată divergențe și cu referire la motivarea soluției adoptate pe marginea învinuirii aduse în baza art. 187 alin. (1) Cod penal.

Astfel, în partea descriptivă a deciziei recurate se arată că „*Totodată, Colegiul penal consideră de a intervine în sentința primei instanțe în partea stabilirii pedepsei inculpatului...*” (pct. 45 a deciziei recurate), cu toate acestea în pct. 56 a deciziei recurate cât și în dispozitivul deciziei se repetă soluția adoptată de prima instanță *de condamnare a lui Cotelea Oleg, în baza art. 187 alin. (1) Cod penal, la amendă în mărime de 700 unită convenționale.*”.

Cu titlu de concluzie, Colegiul statuează că pentru a corespunde criteriilor de calitate, o hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată suficient. Motivarea hotărârii judecătorești constituie o garanție pentru părți în fața eventualului arbitrariu judecătorec, precum și singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a se putea exercita controlul judiciar, circumscriindu-se astfel noțiunii de proces echitabil în condițiile prevăzute de art. 6 CoEDO.

Tot aici, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Așadar, cele constatate de instanțele ierarhic-inferioare nu pot fi considerate ca corespunzând exigențelor CoEDO, or obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil și doar o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (*hotărârea CtEDO Suominen versus Finlanda*), iar omisiunea instanțelor de a face o analiză a probatoriului administrat și de a se expune argumentat asupra fiecărei probe cât și asupra argumentelor invocate de parte, este cu certitudine o lacună care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la această etapă a procedurilor.

Mai mult, decizia este lipsită de *claritate*, ea neputând fi considerată motivată suficient, pentru a permite părților să înțeleagă motivele pe care se întemeiază actul de justiție, în vederea prezentării de contraargumente în instanțele superioare (*hotărârea CtEDO Hadjianastassiou versus Grecia*).

Pe marginea solicitării inculpatului-recurent precum că în privința lui sunt aplicabile prevederile Legii nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-

a de la proclamarea independenței R. Moldova, Colegiul consideră că aplicarea prevederilor legii nominalizate în această speță nu poate avea loc la etapa recursului ordinar, urmând a fi examinată la o altă etapă a procesului penal, or instanța de apel nu a judecat apelul avocatului declarat în numele inculpatului, în conformitate cu rigorile legii, iar apelul suplimentar al inculpatului a fost lăsat fără soluționare.

Drept consecință, decizia instanței de apel urmează a fi desființată *ad integrum*, or în cauza dată, instanța de apel nu și-a exercitat în deplină măsură atribuțiile prevăzute de lege și această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs, deoarece aceasta nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și de a se pronunța asupra legalității sentinței primei instanțe, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor legale.

La rejudecarea cauzei instanța urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra circumstanțelor arătate în prezenta hotărâre, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și invocărilor recurențelor, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul Procuraturii de circumscripție Chișinău, Sâli Radu și de către inculpatul Cotelea Oleg, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 25 ianuarie 2022 în cauza penală privindu-l pe **Cotelea Oleg XXXXX**, și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia pronunțată integral la 16 august 2022.

Președinte

TOMA Nadejda

Judecători

CATAN Liliana

DIACONU Iurie

GUZUN Ion

BOICO Victor